

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТА ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЯК НАПРЯМ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ

Гевлич Т.І.

к.е.н., доцент Гевлич Л.Л.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Державний сектор економіки складається з органів державної влади, місцевого самоуправління та створених ними підприємств, установ, організацій. Його характерними рисами є неприбутковість і спрямованість на вирішення завдання забезпечення населення нематеріальними послугами. Утримання суб'єктів державного сектору за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів створює необхідність контролю за їх раціональним використанням як передумову ефективного державного управління. Облікова система суб'єктів державного сектору забезпечує процес прийняття рішень інформаційно і тому її удосконалення може розглядатися як напрям оптимізації управління суб'єктом державного сектору.

Проблеми управління суб'єктами державного сектору досліджувалися у роботах О. Таранич, О. Ярошенко, О. Чумак, А. Захарченко [1-3]. Але ці дослідження не розглядали облікову систему як інструмент впливу на ефективність менеджменту. Такий ракурс дослідження є новим.

Метою дослідження є пошук напрямів удосконалення облікової системи суб'єкта державного сектору як способу підвищення ефективності управління.

Правові засади організації та ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах визначені законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а основним регулятивним органом є Міністерство фінансів України. В якості однієї з характерних рис бюджетного обліку можна назвати розповсюдження централізованих бухгалтерій, що обслуговують бюджетні установи, введене з метою економії бюджетних коштів на ведення обліку та управління, з однієї сторони, і контролю за дотриманням бюджетного законодавства керівниками таких установ, з іншої. Основним фінансовим

документом бюджетних установ є кошторис як затверджений перелік напрямів використання бюджетних асигнувань і додаткових доходів бюджетних установ. Безальтернативною формою обліку суб'єктів державного сектору є меморіально-ордерна, що полегшує контроль за формуванням фінансових показників, хоча і більш трудомісно у порівнянні із журнально-ордерною формою. Основними обліковими регуляторами в державному секторі є План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі (наказ Міністерства фінансів від 31.12.2013 р. № 1203), Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами (наказ Міністерства фінансів від 29.12.2015 р. № 1219), національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС), розроблені на їх основі методичні рекомендації (наприклад, Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору – наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 11, Порядок складання типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору – наказ Міністерства фінансів України від 13.09.2016 р. № 818), Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань (наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879). Така надмірна регламентація, з одного боку, спрямована на недопущення неефективного використання бюджетних коштів та порушень бюджетного законодавства, а з іншого, полегшує узагальнення інформації головними розпорядниками коштів та макроекономічне планування за рахунок уніфікації звітності, алгоритмів складання її показників, облікових процедур, первинних документів та облікових реєстрів. Облікова політика бюджетних установ містить обмежений перелік альтернатив вирішення облікових проблем, зокрема, щодо запасів (одиниця та порядок аналітичного обліку, методи оцінки вибуття, періодичність визначення середньозваженої собівартості, порядок обліку і розподілу ТЗВ), витрат (перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції,

робіт, послуг, перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу), необоротних активів (строки корисного використання груп основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів, періодичність нарахування амортизації, вартісні ознаки предметів МНМА), звітності (види звітних сегментів), кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку. З урахуванням регламентації на національному рівні кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів, відсутності альтернатив методів нарахування амортизації та обмеженості елементів облікової політики можна констатувати, що у бюджетних установах ефективно не використовується цей обліковий інструмент для досягнення управлінських цілей.

За результатами дослідження констатовано, що наразі облікова система вітчизняних бюджетних установ не є інструментом оптимізації державного управління і потребує реформування за напрямом лібералізації як самого менеджменту за рахунок надання розширених прав керівникам бюджетних установ, так і щодо побудови ефективної облікової системи, зокрема, за рахунок надання альтернатив у частині елементів облікової політики, форми обліку, кореспонденції рахунків.

Дослідження особливостей облікової системи закордонних бюджетних установ буде напрямом подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Таранич О. В., Ярошенко О. П. Ефективність управління об'єктами державного сектору України. *Економіка і організація управління*. 2019. № 1 (33). С. 103-109.
2. Чумак О. Нормативно-правове інтерпретування та економічна ідентифікація об'єктів державної власності. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 2 (18). С. 52-59.
3. Захарченко А. М. Щодо удосконалення законодавства з питань управління діяльністю суб'єктів господарювання державного сектору економіки. *Правничий часопис Донецького університету*. 2017. № 1-2. С. 79-88.